

EVALUAREA PROIECTULUI „CONECTEAZĂ-TE LA COMUNITATE!” ȘI A CALITĂȚII PROGRAMULUI EDUCAȚIONAL IMPACT

FEBRUARIE 2016

Fundația
Noi Orizonturi
Pentru TINERI și COMUNITATE

Material realizat în cadrul proiectului „**Conecteaza-te la comunitate!**”,
proiect finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG în România.

www.eeagrants.org

www.fondong.fdsc.ro

Realizat de:

www.telasolutions.ro

TELA
solutions

Pentru:

www.noi-orizonturi.ro

 **Fundația
Noi Orizonturi**
Pentru **TINERI** și **COMUNITATE**

IMPACT
INIȚIATIVE Comunitare SCHIMBĂRI Reale

Mai multe informații despre proiect pot fi găsite pe pagina web:

<http://www.noi-orizonturi.ro/index.php/ro/programimpact/finanțări/conecteaza-te-la-comunitate.html>

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009 – 2014.

Data publicării: februarie, 2016

CUPRINS

Capitolul I. Context	• 4
Capitolul II. Rezumatul cercetării	• 7
Capitolul III. Concluzii	• 9
Capitolul IV. Impactul proiectului "Conectează-te la comunitate"	• 12
IV.1 <i>Voluntariatul</i>	• 12
IV.2 <i>Civismul / Cetățenia activă</i>	• 30
IV.3 <i>Schimbări percepute în urma participării la programul IMPACT</i>	• 43

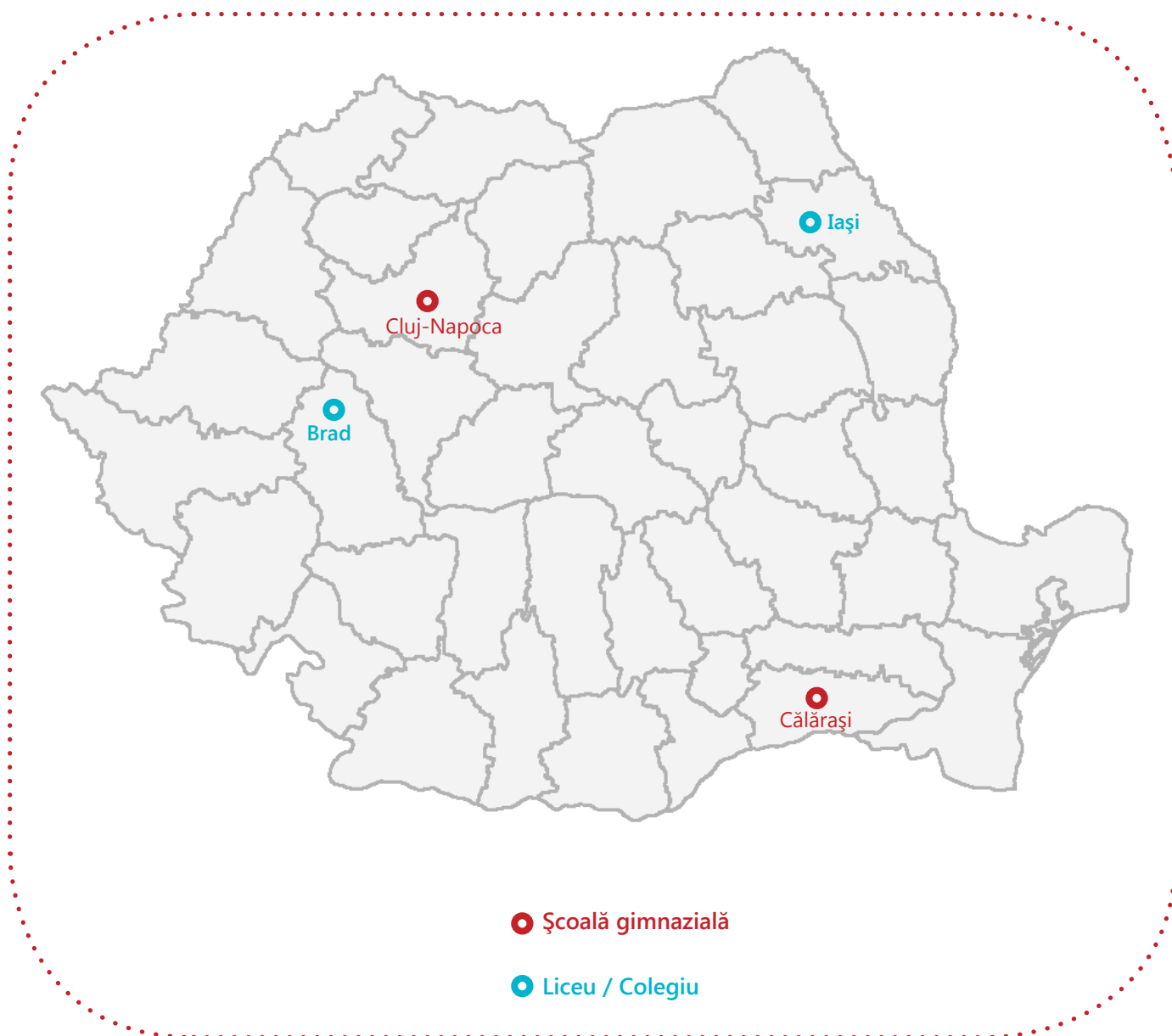
I. CONTEXT

Prezentul raport a fost întocmit pentru:

- a evalua dacă proiectul „Conectează-te la comunitate!” și-a atins scopul
- a surprinde efectele programului IMPACT asupra membrilor cluburilor
- a demonstra rezultatele proiectului și a valida calitatea programului IMPACT.

Cercetarea calitativă a impactului proiectului “Conectează-te la comunitate!” a urmărit schimbările de percepție și comportament ale elevilor participanți la cluburile IMPACT în ceea ce privește voluntariatul și cetățenia activă, respectiv dobândirea altor competențe, în special competențe de management de proiect, comunicare, inovație și creativitate, competențe tehnice, management personal și de grup. Metoda de lucru propusă a fost focus-grupul (interviu de grup structurat), fiind realizate patru interviuri de grup cu tineri din patru cluburi IMPACT din regiuni diferite ale României. În cadrul procesului de operaționalizare au fost luate în considerare două dimensiuni: educația civică (cunoștințele/percepțiile/atitudinile civice, pe de o parte, abilități și comportamente civice, pe de altă parte) și educația pentru voluntariat (percepții privind voluntariatul, pe de o parte, și implicarea în activități de voluntariat pe de altă parte).

Pentru a obține o imagine integrată a impactului proiectului asupra tinerilor și adulților, informațiile obținute în cadrul focus-grupurilor au fost completate de informațiile obținute în cadrul unor interviuri individuale cu liderii grupurilor IMPACT selectate pentru analiză.

Cluburile IMPACT care au fost incluse în cercetare au fost alese ținând cont de reprezentativitatea teritorială a programului în România, fiecare club selectat fiind situat într-o altă regiune geografică a țării. Un al doilea pas al eșantionării l-a reprezentat mărimea localității în care își desfășoară activitatea clubul IMPACT, fiind selectate cluburi IMPACT atât din marile centre urbane (municipiile Cluj-Napoca și Iași) cât și din localități urbane cu mai puțin de 100.000 de locuitori (municipiile Călărași și Brad). Pentru cel de-al treilea pas al eșantionării s-a ținut seama de alegerea cluburilor IMPACT atât la nivel de școală gimnazială (cele din Cluj-Napoca și Călărași) cât și la nivel de liceu (Iași și Brad); pentru asigurarea caracterului aleatoriu au fost selectate cluburile a căror denumire este cea mai apropiată de cuvântul „Impact”.

Clubul IMPACT „Fire” funcționează în cadrul Școlii Gimnaziale Traian Dârjan din municipiul Cluj-Napoca, instituție școlară care este organizată la nivel de învățământ primar și învățământ gimnazial de zi și cu frecvență redusă. Școala desfășoară programe precum „Școală după școală” derulat pentru elevii care provin din familii defavorizate și nu au acasă condiții optime pentru a studia, aceștia primind o masă caldă și fiind ajutați de profesori voluntari la efectuarea temelor.

Clubul IMPACT „CTMS” este un club înființat în cadrul Colegiului Tehnic Mihail Sturdza din municipiul Iași, unitate școlară experiență de 48 de ani, echipamente tehnologice avansate puse la dispoziția elevilor și oferă o instruire orientată spre viitor. Absolvenții colegiului au posibilitate de angajare rapidă în unități economice reprezentative în domeniu auto, construcției de mașini și automatizărilor industriale.

Clubul IMPACT „Clădim IMPACT” își desfășoară activitatea în cadrul Școlii Gimnaziale Carol I din municipiul Călărași, a cărei ofertă curriculară și extra-curriculară vine în întâmpinarea solicitărilor formulate de părinți și de comunitate. Școala asigură la nivel local și un program de învățământ special integrat pentru copiii cu CES (cerințe educaționale speciale).

Clubul IMPACT „All 4 Brad” a fost înființat în cadrul Colegiului Național Avram Iancu din municipiul Brad, unitate de învățământ liceal în care, prin oferta extra-curriculară, sunt valorificate talentul musical, actoricesc, de pictură, desen sau fotografie al elevilor. Colegiul are și un grup vocal format din 40 elevi proveniți din aproape toate clasele liceului care au avut posibilitatea să-și etaleze și exerseze abilitățile muzicale în susținerea unor concerte și și-au dezvoltat capacitățile de a lucra în echipă.

II. REZUMATUL CERCETĂRII

„Este o zicală care spune: Am vrut să schimb lumea, pentru că am ajuns la vârsta de 30 de ani și am înțeles cum e cu schimbat lumea dacă nu ai o educație. Am spus să schimb măcar țara, dar nici pe aia nu am reușit să o schimb. Am ajuns la o vârstă mai înaintată, hai măcar familia și prietenii să mi-i schimb, nici ei nu au vrut să se schimbe, au rămas tot pe mîntea lor și când am ajuns pe patul de moarte am înțeles că dacă începeam de la mine, să mă schimb mai întâi eu, apoi poate îmi schimbam și familia, prietenii și țara și poate ajungeam să schimb lumea. Așa este și cu noi, IMPACT este un grup în creștere să spunem, în primul rînd facem dezvoltare personală, ne schimbăm noi și apoi îi vom schimba și pe restul.”

(membru Club IMPACT CTMS Iași)

Voluntariat

Voluntariatul este perceput de tinerii din programul IMPACT ca o **resursă de dezvoltare personală**: ei au conștientizat că pot să își facă auzită vocea – și că aceasta contează, atunci când își asumă curajul de a se deschide către cei din jur; au învățat să îi asculte pe ceilalți, să țină seama de opiniile lor și să devină mai altruști. În ceea ce privește implicarea efectivă, membrii IMPACT cred că acum **reuesc să ajute mai mult, că își doresc să facă schimbări** și, înțelegând că schimbările sunt posibile, continuă să scrie și să implementeze proiecte. După implicarea în cel puțin un proiect de serviciu în folosul comunității, tinerii înșiși apreciază câștigurile în ceea ce privește dezvoltarea personală (de bunăstare emoțională și afirmarea personală) și înțelegerea plus-valorii dar și responsabilității derivate din munca în echipă. Liderii consideră că percepția elevilor despre voluntariat s-a schimbat semnificativ prin implicarea în activitățile programului IMPACT: au înțeles că **participarea la program le conferă statutul de membru al unei comunități valoroase** și unice prin formă și conținut, experimentează plăcerea de a se implica și percep importanța pe termen lung a schimbărilor produse.

*Cetățenie
activă*

Tinerii din cluburile IMPACT au învățat la scurt timp după implicarea în program că cetățenia activă este mai mult decât un termen la modă: ei o definesc ca pe **un proces de luare a deciziilor, de cântărire a opțiunilor, de argumentare a alegerilor făcute, urmată de implicare și de asumarea responsabilităților**, atât pentru proces cât și pentru rezultatele acestuia. Indiferent de problemele abordate, tinerii IMPACT consideră că e nevoie de o masă critică de persoane cu voință și cu atitudinea potrivită, pentru că singuri nu au cum să obțină ceea ce își propun. În opinia liderilor, diferențele de percepție ale elevilor despre comunitate și problemele acesteia sunt semnificative și se remarcă în special în ceea ce privește **o mai bună conștientizare a realităților din jur și o mai bună înțelegere a acestora**.

*Competențe
transversale*

Programul educațional IMPACT a avut efecte importante și în planul competențelor transversale. **Tinerii valorizează în mod particular competențele din sfera managementului personal și de grup** și apreciază că acestea își vor dovedi utilitatea în special în viața de adult, fie că este vorba de perioada studiilor universitare sau de viața familială și profesională.

Exercițiu de desfășurare de forțe

Sursa: Facebook - Fundația Noi Orizonturi

III. CONCLUZII

Experiența cercetării calitative realizate în luna ianuarie 2016 evidențiază efectele pozitive ale participării la activitățile cluburilor IMPACT atât în ceea ce privește componenta civică, cât și cea de voluntariat. **Elevii și liderii oferă exemplele necesare și suficiente pentru a vorbi de schimbări reale de percepție și comportament civic** datorate implicării în activitățile cluburilor, ei înșiși menționând faptul că lecțiile învățate aici sunt **lecții pentru o viață întreagă**, care le-au schimbat modul de a gândi și i-au transformat în oameni mai conștienți și mai toleranți.

Prin toate componentele sale, programul oferă fiecărui membru al clubului **șansa unui proces de învățare structurat**, care stimulează implicarea civică și dezvoltarea personală. Dacă **tinerii** declară că sunt **mai pricepuți să identifice și să definească problemele din comunitate**, profesorii vorbesc de **atitudini pasive transformate în implicare activă**. Dacă tinerii menționează că se simt mai responsabili față de comunitatea în care trăiesc, profesorii lor apreciază **soluțiile originale și durabile** pe care aceștia le propun. Iar dacă tinerii consideră că principalele câștiguri personale țin de creșterea încrederii interpersonale și a încrederii în sine, liderii-profesori îi laudă pentru **internalizarea acelor valori care facilitează cooperarea** pentru un scop comun.

Discuțiile de grup purtate cu elevii și interviurile individuale realizate cu profesorii au evidențiat un profil al participanților la programul IMPACT conturat în urma parcurgerii unor etape de pregătire și de activitate propriu-zisă. (Am întâlnit în cadrul discuțiilor elevi cu experiențe diferite de participare în ceea ce privește „vechimea” în club, de la câteva luni până la 2-3 ani. Am aflat cu această ocazie că deși au existat și fluctuații ale compoziției grupurilor, tendința generală este de a rămâne, mai ales dacă au ajuns să și implementeze efectiv proiecte.) Acest profil al participantului aduce în fața colegilor (ne) implicați, a profesorilor și părinților **tineri care se simt responsabili pentru comunitatea în care trăiesc, capabili de a-și argumenta punctele de vedere și de a lua decizii** în favoarea celor din jur, pregătiți să își asume un rol activ, cu un plus semnificativ de încredere în forțele proprii decât înaintea înscrierii în club, **încereători că împreună pot schimba lucrurile care îi deranjează**, conștienți de procesul de dezvoltare personală prin care au trecut, lideri

actuali sau latenți, **tineri care înțeleg și promovează voluntariatul ca o resursă personală și comunitară, și care îi percep miza pe termen lung, inclusiv în ceea ce privește provocările vieții profesionale.**

Am reținut ca un element de plus-valoare faptul că **în cluburile IMPACT s-au implicat și copiii provenind din familii defavorizate, inclusiv copii de etnie romă, care au renunțat la mentalitatea de asistat social, au depășit prejudecățile cu care erau priviți și au găsit resursele personale pentru a trece de partea cealaltă și și-au oferit ajutorul altor persoane aflate în nevoie.** Am remarcat de asemenea faptul că liderii-profesori au încercat să atragă în club copii cu probleme de comportament sau cu performanțe școlare mai slabe, pentru a-i valoriza în contexte non-competitive, și au reușit de multe ori să îi mențină în club pe perioade mai lungi de timp. Am înțeles de la acești **profesori că au reușit să descopere la elevii din club o serie de atuuri personale pe care nu aveau cum să le descopere în activitatea didactică formală** și au dat o șansă suplimentară acelor copii, aceștia reușind să își conștientizeze abilitățile personale și să își caute propriul drum în viață. Nu în ultimul rând ni s-a vorbit de **tineri care nu părăsesc școala (prin abandon sau mutare) tocmai datorită valorii percepute a programului IMPACT** și de tineri care revin cu plăcere la club și se implică în continuare, deși nu mai sunt elevi ai respectivelor instituții școlare.

Percepția cu privire la voluntariat a cunoscut schimbări fundamentale, înainte de implicarea în activitățile cluburilor IMPACT tinerii având puține repere în ceea ce privește voluntariatul ca resursă personală și comunitară. **Ideea de voluntariat era asimilată unor inițiative sporadice de natură caritabilă sau ecologică, fără urmări pe termen lung, organizate în majoritatea lor la inițiativa câte unui cadru didactic, în principal profesori de religie și de biologie.** Implicarea în cel puțin un proiect de serviciu în folosul comunității a nuanțat foarte mult aceste percepții, iar acum copii și tinerii sunt conștienți că **„oricât de mic ești, poți să ajuți”, că „schimbarea începe cu tine însuși” sau că „singur nu poți face multe lucruri, dar cu oameni care gândesc la fel poți progresa și poți rezolva probleme”.**

Motivația de a deveni voluntar se concretizează prin încrederea că pot produce schimbări pe termen lung, dorința de a oferi ajutor necondiționat, atitudini constructive față de problemele constatate, nevoia de creștere a capitalului social, înțelegerea valorii muncii în echipă sau înțelegerea importanței voluntariatului pentru viitorul personal sau profesional.

În ceea ce privește implicarea propriu-zisă, schimbarea este cu atât mai spectaculoasă cu cât această valoare este puțin răspândită la nivelul generațiilor actuale de tineri. Iar decizia de implicare este cu atât mai valoroasă cu cât aceasta a însemnat totodată să renunțe la o parte din micile bucurii ale vieții de adolescent, la acel *dolce far niente*, fără responsabilități majore care să le complice viața. Lipsa de experiență anterioară s-a observat cel mai bine, după cum spun liderii lor, la nivelul ideilor propuse, fie că era vorba de idei fanteziste, nefezabile sau de dificultățile de acceptare a ideilor celorlalți.

După implicarea în cel puțin un proiect de serviciu în folosul comunității, tinerii înșiși apreciază câștigurile în ceea ce privește dezvoltarea personală (de bunăstare emoțională și afirmarea personală) și înțelegerea plus-valorii dar și responsabilității derivate din munca în echipă. **Ei au conștientizat că pot să își facă auzită vocea – și că aceasta contează, dar numai dacă își asumă curajul de a se deschide către cei din jur. Corelat, au învățat să îi asculte pe ceilalți, să țină seama de opiniile lor și să devină mai altruști.** În ceea ce privește implicarea efectivă, membrii IMPACT cred că acum reușesc să ajute mai mult, că își doresc să facă schimbări și, înțelegând că schimbările sunt posibile, continuă să scrie și să implementeze proiecte. **Profesorii coordonatori ai cluburilor IMPACT vorbesc și ei despre schimbările percepute la elevii implicați în program. Aceștia îi caracterizează pe elevi ca fiind mai interesați de ceea ce se întâmplă în comunitatea lor, mai deschiși să aibă inițiative și să corecteze disfuncționalitățile constatate.**

Participarea elevilor la activitățile săptămânale ale unui club IMPACT a avut ca efect formarea sau dezvoltarea unor competențe cheie precum cele din sfera managementului de proiect, competențe de comunicare sau management de grup, acestea fiind menționate mai des drept achiziții în cadrul programului decât competențele de inovare sau de natură tehnică.

Liderii-profesori au experimentat ei înșiși schimbări importante în urma coordonării cluburilor IMPACT: formarea unei atitudini mai deschise față de elevi, întărirea sentimentului că pot produce schimbări pozitive, creșterea eficienței în munca de echipă (inclusiv la nivelul corpului profesoral) și înțelegerea importanței voluntariatului la vârsta adultă.

IV. IMPACTUL PROIECTULUI "CONECTEAZĂ-TE LA COMUNITATE"

IV.1 Voluntariatul

Înainte de a deveni membri ai cluburilor IMPACT, elevii nu știau aproape nimic despre voluntariat iar implicarea lor civică era minimă. **Se știa despre voluntari/voluntariat** că:

- ▶ presupune muncă în echipă și ajutor oferit oamenilor, sau „*că trebuie să votăm ceva*” (Cluj-Napoca)
- ▶ înseamnă să faci ceva pentru cei din jur, fără să aștepte ceva în schimb – „*niște oameni care se strâneau o dată și duceau niște pachete și gata*” (Brad)
- ▶ implică grupuri de oameni care ajută oameni – „*ceva ce se face pentru țară și pentru viitorul nostru*” dar se cunoșteau „*teorii, nu practică*” (Iași).

Analiza comparativă între percepțiile despre voluntariat înainte și după intrarea în clubul IMPACT diferențiază între „idei perfecționate” (acum) față de propuneri simple, banale (înainte) sau „echipă și ajutor” (acum) față de ajutor individual (înainte) – „*Este foarte important să faci parte dintr-o echipă pentru că singur nu poți face multe lucruri, dar poți cunoaște oameni care gândesc la fel ca tine și astfel puteți progresa, puteți rezolva probleme.*” (Călărași) A fost menționată și o schimbare de percepție legată de vârsta la care poți interveni să schimbi ceva: „*Oricât de mic ești, poți să ajuți.*” (Călărași)

Primele întâlniri cu voluntariatul țin fie de mediul școlar – „*Eu am făcut voluntariat cu școala și înainte de IMPACT. Strângeam bani, alimente și mergeam la azilul de bătrâni.*”; „*Și noi strângeam bani pentru copii nevoiași.*” (Brad); „*Aveam un fel de grup al școlii cu care mergeam cu doamna de religie și duceam pachete la oamenii săraci.*”; „*Tot așa, ne puneam să adunăm hârtii de prin oraș, am plantat și eu copaci, flori.*” (Iași), fie de mediul familial – „*Din experiență, particip la (acțiuni de) voluntariat de când eram mic.*”; „*Prima oară când am aflat de voluntariat a fost din cauza tatălui meu, nu neapărat din*

cauza, el m-a învățat, pentru că el întotdeauna a fost sufletist și nu a lăsat un om ... și nu neapărat să îl ajuți pe partea financiară, dar măcar să îl ajuți.”; „Eu am aflat despre voluntariat de la verișoara mea, care stă în București și care a făcut foarte multe proiecte ... și mi-a povestit și mi-a plăcut foarte mult ceea ce se întâmpla acolo ... și când am avut ocazia să particip, am profitat de ea, și chiar cred că am făcut foarte bine.” (Călărași)

Sunt și elevi care nu au o idee clară legată de contextul în care au făcut cunoștință cu voluntariatul și care spun că au luat singuri decizia de a se implica – „Am învățat mai mult ca pe o lecție de viață decât pe o chestie școlară, și am învățat că să faci voluntariat e ceva bun și nu răpește timp și te simți și bine, nu e ceva nepotrivit. Cine te-a introdus în lumea asta? Păi asta e că nimeni, m-am introdus singur, mi-am dat seama că e mai bine.” (Călărași) sau elevi care spun că au fost încurajați să facă voluntariat de colegi, prieteni și părinți – „Am aflat dintr-o întâmplare, când i-am cunoscut pe (...), ei m-au introdus prima dată. Eu am fost încurajată și de părinți pentru că și ei au participat când erau mici la alte cluburi ca acesta, dar și de colegii mai mari care erau deja în IMPACT. Mereu am știut că a face bine aduce un zâmbet, sau mai multe, dar chiar nu știu de unde am aflat de voluntariat.” (Călărași)

În opinia cadrelor didactice, **percepția elevilor despre voluntariat** s-a schimbat prin implicarea în activitățile programului IMPACT. Fie că este vorba de faptul că înainte de înscrierea în club nu știau nimic despre voluntariat, fie că au înțeles că participarea la program le conferă statutul de membru al unei comunități valoroase și unice prin formă și conținut, ei experimentează plăcerea de a se implica și își fac publice experiențele.

„Majoritatea au început de la zero, în sensul că experiențe anterioare nu au avut, dar idei au fost nenumărate și chiar idei bune. Și ei fiind așa exuberanți, voiau să facă imposibilul de multe ori.” (Brad)

„Înainte nu au avut nici un fel de percepție, nu știau ce înseamnă să fii voluntar undeva, acum știu că fac de bună voie ceea ce fac, li s-a explicat ce e munca de voluntariat. Înainte nu aveau de unde să știe.” (Cluj-Napoca)

„Eu le-am explicat încă de când au intrat în IMPACT care sunt beneficiile și le-am spus că e foarte, foarte valoroasă diploma aia pe care le-o dau, că e recunoscută, am pus foarte mult accent pe chestiunea asta. Nu știu dacă ei neapărat din cauza asta vin, pentru hârtia aia. Nu, pur și simplu le face plăcere, cred. Dar le plac foarte mult activitățile, și în momentul în care eu le dau câte o responsabilitate, ei se simt bine.” (Iași)

„Știu toți că copiii din Școala Gimnazială Carol I sunt implicați în diferite activități de voluntariat. Postează, dau share la fotografii. E clar că își doresc (să participe) și că percepția lor despre voluntariat s-a schimbat.” (Călărași)

Motivele care i-au determinat să devină voluntari în cadrul cluburilor IMPACT țin atât de structura psiho-socială personală cât și de oportunitățile de dezvoltare personală percepute prin asumarea acestui comportament civic. Ascultându-i pe tineri motivându-și alegerea, constatăm că:

- au credința că pot produce schimbări pe termen lung: *„Eu cred că România mai are o șansă și chestia asta o să înceapă când o să fim noi părinți. Noi deja fiind maturi, cetățeni în toată regula, avem deja mintea deschisă. Și copiii noștri o să gândească altfel față de cum gândesc copiii noștri sau cum gândim noi deocamdată. Asta a fost motivația mea.” (Brad)*
- ei văd o schimbare la cei din jur, schimbare pe care ei înșiși au produs-o: *„Îmi place să ajut oamenii. Îmi place să văd cum un om zâmbește datorită mie.” (Cluj-Napoca)*
- au ambiția de a oferi ajutor necondiționat: *„Și eu îmi doream să ajut oamenii, să schimb ceva. Sunt o persoană foarte ambițioasă și nu știam unde să mă duc să ajut pe cineva. Și când am auzit de clubul IMPACT, atunci m-am alăturat.” (Brad)*
- experiențele anterioare de implicare în activități de voluntariat au cântărit mult în luarea deciziei: *„Am făcut voluntariat cât am fost plecată în străinătate, acolo chiar se făcea mai intensiv în școli pentru comunitate. Am făcut timp de un an, după aceea m-am întors aici și, auzind de la colegi despre clubul IMPACT, am venit și eu.” (Brad); „Am mai participat la proiecte, bine nu în cadrul IMPACTULUI, dar știți și dumneavoastră genul acela de proiecte: adunăm gunoaie din parc, ajutăm bătrâni, ajutăm copii și lucruri similare ... și m-am obișnuit cu asta și de fiecare dată când am ocazia mă alătur, pentru că niciodată nu strică să ajuți pe cineva.” (Călărași)*
- nu pot să treacă nepăsători pe lângă probleme pe care le pot rezolva: *„Dorința aceea de a face ceva, să îndrepti lucrurile când vezi că ceva nu este în regulă.” (Brad)*

-
- este importantă nevoia de creștere a capitalului social și încrederea în munca în echipă: *„Lucrul care m-a făcut să intru în clubul IMPACT și care încă mă ține aici este faptul că mi-am făcut prieteni, faptul că am fost cu ei în anumite situații, ne-am creat amintiri, faptul că ne cunoaștem așa de mult și faptul că, pur și simplu, în tot ceea ce am făcut până acum ne-am ajutat reciproc, nimeni nu a renunțat la altul și toți ne-am ajutat. Adică atunci când cineva a avut nevoie de ajutor, am lăsat treaba noastră și ne-am dus să îl ajutăm și invers și presupun că acesta este un exemplu extrem de bun al lucrului în echipă și al prieteniei.” (Călărași)*
 - au nevoie de un mod constructiv de folosire a timpului liber: *„Nici nu aveam alte variante de petrecere a timpului după-masa.” (Brad)*
 - mesajele directe, venite din partea liderilor cluburilor IMPACT, cumulate cu observarea la nivel de școală a altor participanți, au facilitat interesul pentru înscrierea în club: *„Sunt nouă, anul acesta venită, am auzit de prin școală că veneau copiii la IMPACT, apoi a venit doamna lider și ne-a povestit care este cu adevărat scopul, că ne ajută să comunicăm mai mult, să ne respectăm ... și având în vedere că stau în cămin și am timp, mi-a venit ideea să încerc și chiar a fost una din cele mai bune idei, adică am încercat și mi-a plăcut chiar foarte mult.”; „Eu am auzit în școală de IMPACT și am vrut să încerc ceva nou și să schimb ceva.”; „Eu tot așa, am auzit de IMPACT și curiozitatea m-a făcut să vin.” (Iași)*
 - promovarea pe rețelele de socializare a programului IMPACT le-a stârnit curiozitatea: *„După ce am văzut promo-ul fundației IMPACT, am zis că vin să văd ce se întâmplă aici și după aceea mă decid. Mă gândeam că iar a venit domnul profesor cu o idee ciudată. Și până la urmă a fost ceva foarte bun.” (Brad)*
 - ei înțeleg importanța voluntariatului pentru viitorul personal și/sau profesional: *„Anul trecut era la început clubul și am auzit că se căutau noi membri și am zis să încerc și nu am mai plecat, adică mi-a plăcut aici. Făceam foarte multe activități, eram implicat în multe chestii și*

am înțeles că grupul acesta IMPACT, sau dacă faci voluntariat, te poate ajuta în viață, sau pe viitor ... și am zis că să încerc.” (Iași); „În viață dacă nu ai să te bagi în lucruri, dacă nu ai să faci ceva, nu o să te tragă nimeni de mână să îl ajuți cu ceva ... doar așa îți poți găsi o meserie, de exemplu. Nu mai suntem ca în perioada comunismului, când te luau ei și te puneau unde cred ei și aveau toți o meserie.” (Călărași)

- tinerii caută oportunități de implicare în activități care să depășească cadrul formal al activităților educaționale din școală: „Îmi place să mă implic în lucruri extra-școlare.” (Cluj-Napoca); *thinking outside of the box*: clubul IMPACT a fost perceput ca o posibilitate de implicare în activități cu potențial de testare a propriilor limite: „Mie cel puțin îmi place să mă bag în probleme până la gât și prima oară când am auzit de clubul ăsta, am zis că de ce nu? Și că poate o să schimb ceva cel puțin pentru mine.” (Călărași)

Uneori tinerii au avut de înfruntat oarecare rezistență din partea părinților – fie legate de program, fie datorită percepției acestora asupra voluntariatului, dar asta nu i-a descurajat pentru că au înțeles de la bun început potențialul de schimbare personală ce derivă din participarea la program:

„Când am intrat în IMPACT, părinții au spus: „Păi de ce te duci? Adică e o oră în plus. Nu o să îți fie greu cu programul?” Sau chestii de genul: „Ce faci tu acolo? Adică ce e atât de important?” Și poate că ei încă nu realizează, dar mai târziu poate își vor da și ei seama de fapt ce s-a schimbat și ce pot eu să fac și multe alte lucruri de care ei încă nu își dau seama.” (Călărași)

„La început erau un pic îngrijorați să nu facem nimic periculos, dar până la urmă s-au convins că e bine și că e ceea ce voiau să facă și ei de mult dar nu au avut niciodată ocazia. Sunt mândri de noi că schimbăm ceva.” (Brad)

„Am luat decizia de a intra în IMPACT, de fapt a fost mai mult, cum să vă zic? a fost mai mult ambiție, pentru că mama mi-a spus: „O să pierzi timpul, mai e o oră” (...) și a fost mai mult ambiție.” (Călărași)

Cadrele didactice care sunt liderii cluburilor IMPACT consideră că principalele motive pentru care elevii decid să se înscrie și să participe la program sunt dorința de a fi parte a unui grup important, înțelegerea importanței sociale a acțiunilor desfășurate, dar și șansa de a se implica în activități inovatoare, asociată cu curiozitatea specifică vârstei și dorința de socializare.

„La început erau puțini, vreo 15, dar după primul proiect și-au dorit mult mai mult să vină toți. Mai ales când au înțeles și ei și părinții, pentru că și părinții au discutat cu ei. I-am anunțat, le-am făcut o prezentare, atât la ședințele cu părinții, în școală, am intrat din clasă în clasă, i-am anunțat că școala noastră va face parte din clubul IMPACT. Ne-am adunat prima dată, sala a fost plină, am făcut jocuri, după primul proiect au venit și nu au mai plecat.” (Călărași)

„Socializare în primul rând ... Altceva, altă preocupare în afara școlii și în afară de a sta acasă în fața calculatorului, probabil și nevoia de a-și face noi prieteni, de a fi și cu alții. Plus conținutul întâlnirilor, activitățile îi atrag pur și simplu. Bineînțeles și distracția, pentru că e și distracție de multe ori: jocuri, activități distractive.” (Brad)

„Probabil curiozitatea la început, nu știu dacă au mai auzit ei de programul IMPACT. Eu am făcut o prezentare atunci la început și le-am arătat un filmuleț, cam ce înseamnă IMPACT și erau ei așa interesați, o parte din ei. (...) Am avut și perioade de dezamăgiri, pentru că ne-am dorit de exemplu niște copii cu probleme, am vrut să îi implic tocmai pe copiii care aveau tot felul de probleme, de agresivitate, de comportament și așa mai departe, dar nu toți au reușit să se țină de program.” (Iași)

O plus-valoare a clubului IMPACT din Cluj-Napoca este dată de faptul că tinerii de aici au posibilitatea să se manifeste într-un mediu permisiv, stimulat și non-violent, fundamental deosebit de cel de acasă: *„Este ceva nou pentru ei, mulți provin din familii defavorizate, unde la putere este violența, sunt din familii dezorganizate, nu au parte de afecțiune, iar atunci când văd că aici sunt un grup mare, unde se pot ajuta unii pe alții, unde primesc și pot să ofere afecțiune, aceasta e mare lucru pentru ei.” (Cluj-Napoca)*

Atunci când le povestesc altora despre voluntariat, tinerii din cluburile IMPACT fac adesea asocierea cu ideea ajutorului altruist, cu sentimentul personal de bine/confort și cu ideea că nu ai nimic de pierdut dacă încerci: *„Dacă ai să te bagi în așa ceva, ai să simți ceva bun. La început nu o să crezi, o să intervină poate și lenea pentru unii, după aia o să îți dai seama că nu pierzi nimic.”* (Călărași) Anumite riscuri trebuie însă asumate, în opinia unora: *„Pentru început aș spune ce trebuie să riști, adică să riști, să ai timp să depui efort, să te implici. Că trebuie să se implice foarte mult, să lucreze în echipă și să nu ceară nimic în schimb și să facă o faptă bună.”* (Iași) Tinerii au idei originale despre cum ar putea fi transmise mesajele despre voluntariat celor care refuză în necunoaștință de cauză să se implice: *„În primul rând cheia la explicat e practica. Ar trebui, când facem noi o activitate de voluntariat, ca el măcar să privească dacă nu se implică, măcar să vrea să înțeleagă așa, în mare, ce facem sau cu ce se ocupă voluntariatul. Și după îi explici ușor-ușor; dacă nu înțelege, îi desenezi: uite ăștia suntem noi, mergem la copiii ăștia nevoiași, în spatele nostru sunt alții, ne-au ajutat cu niște lucruri, au venit la noi, noi mergem acolo în continuare la copii, persoane nevoiașе.”* (Iași)

Specificul programului IMPACT îmbină partea de utilitate publică a acțiunilor desfășurate cu elementul de distracție, iar acest lucru este transmis și altora cu care elevii intră în contact: *„Le povestim despre ceea ce facem în folosul comunității, ajutăm oamenii. Ei nu reacționează pozitiv când le povestim, lor poate nu le place să ajute oamenii, să se implice. Ei vor mai bine să stea acasă pe telefon, pe calculator, jocuri. Și atunci când le povestim ce anume facem noi la IMPACT, diferite activități, Treasure Hunt și altele ... când aud de baluri organizate, aceste lucruri le plac și vor să vină și ei, dar când vine vorba de un proiect mai serios atunci nu mai vin. Și gândesc că dacă ei fac muncă gratuită, lor ce le iese din asta?” (Brad)*

Dezinteresul manifestat de colegii de școală nu îi descurajează, pentru că își doresc să transmită valorile IMPACT și celor neimplicați până în prezent: *„Vedem atitudinea generală și știm ce avem de făcut; dacă reușim să-i atragem, e foarte bine. Dacă îi lăsăm în ignoranța lor actuală, nu am rezolvat nimic. Ce anume îi blochează pe ei să devină voluntari? Egoismul. Ei nu înțeleg că trebuie să ne ajutăm unii pe alții. Ei nu înțeleg că pot contribui la schimbare, se tot plâng că anumite lucruri nu merg, dar când i-am chemat cu mine la IMPACT, aveau altceva de făcut.” (Brad)*

În același timp ei respectă dreptul la opinie al celorlalți și le respectă alegerea de a nu se implica: *„Eu sunt de părere că fiecare are dreptul să facă ceea ce vrea. Să își împartă timpul cum vrea, are fiecare dreptul lui. Cine vrea să se implice se implică, cine nu, nu.” (Brad)*

De remarcat în acest context un element de valoare adăugată a proiectului: în cadrul clubului IMPACT din Cluj-Napoca, înființat în cadrul unei școli în care o proporție însemnată a elevilor este de etnie romă (există inclusiv clase cu predare în limba romani), sunt înscriși atât copii de etnie romă cât și copii provenind din familii vulnerabile sau din familii cu riscuri sociale majore; mesajul acestor copii despre voluntariat este că *„ajutăm fără să dăm bani”*; *„respectăm”*; *„ne implicăm în proiecte”*; *„îi facem să se implice ca noi”*, iar asumarea acestor principii produc în viața lor o schimbare majoră, dat fiind faptul că vin din medii în care greutatea problemelor personale lasă foarte puțin loc acțiunilor în beneficiul altora.

Cele mai importante lecții învățate de când participă la activitățile cluburilor IMPACT sunt adevărate lecții de viață pentru generațiile actuale de la care se așteaptă schimbarea societății românești. La clubul din Cluj-Napoca, cuprinzând copii și tineri de vârstă gimnazială din medii defavorizate, aceste lecții sunt despre respectarea celor din jur și acceptarea lor așa cum sunt: *„Să nu râdem de unii oameni care nu sunt la fel ca noi. Să nu îi jignim. Am învățat să respectăm oamenii mai în vârstă.”*; *„Eu înainte judecam foarte mult după aparențe, și acum am învățat să nu fac asta. Judecam fără să cunosc.”* sau despre comportamentele altruiste și despre satisfacțiile în viață: *„Să dăruiești pentru că ai să primești. Ajută și vei fi ajutat. Învăță și vei fi învățat. Să prețuim ceea ce avem.”*

În Călărași, tot la nivel de gimnaziu, lecțiile învățate se înscriu în același registru: *„Datorită IMPACT-ului am reușit să îmi dau seama că niciodată nu e bine să judeci o carte după copertă, figurativ vorbind ... Și e foarte bine să cunoști pe cineva înainte să vorbești despre acea persoană și să o judeci.”* Copiii de aici au simțit și că modelele personale de implicare îi pot inspira și pe alții să participe la acțiuni de voluntariat: *„Eu cred că din IMPACT am învățat că trebuie să ne implicăm mereu și să participăm la toate activitățile pe care le avem în grup, pentru că în fiecare zi, dacă povestim cuiva despre ce facem noi, o să ne creadă și (...) cred că așa o să ne strângem și mai mulți membri în grup, e o posibilitate.”* Referitor la ajutorul oferit altora, am putut observa și o oarecare distorsiune de înțelegere, ce poate fi explicată prin specificul vârstei: *„Cred că o lecție foarte importantă pe care am învățat-o în acest loc, mă rog, prin experiență, este că este foarte important să îi ajuți pe alții, pentru că la un moment dat sigur vei avea și tu nevoie și ceilalți te vor ajuta pe tine.”* Copiii amintesc și de experiențe negative: *„Păi ce am învățat eu după toate proiectele care au fost în IMPACT și după tot ce a fost în IMPACT e că oamenii chiar nu înțeleg efortul depus.”*

La liceu lucrurile se văd diferit. Tinerii din Brad vorbesc de formarea unor atitudini constructive față de probleme – „(Am învățat) faptul că ”nu există nu pot”. Dacă vrei să faci ceva, poți să faci.”; de nevoia de implicare pentru a-și atinge obiectivele – „Dacă vrei să te faci auzit, ai o șansă dacă încerci.”; de nevoia de schimbare personală pentru a reuși schimbarea în jurul tău – „Altă lecție învățată ar fi că dacă vrei să schimbi ceva trebuie să începi cu tine și apoi totul merge de la sine.”; de valoarea muncii în echipă – „Am învățat faptul că într-adevăr schimbarea pornește de la fiecare dintre noi, însă dacă nu suntem uniți nu putem face mare lucru. De exemplu în liceu, dacă mă apucam singură să demarez un proiect, nu reușeam, dar în IMPACT, unde suntem mai mulți, suntem o echipă, avem toate șansele. De exemplu la activitatea de ecologizare, dacă mergeam singură, nu terminam niciodată, dar am fost mulți și am făcut treabă bună. Așa că e important să fim uniți, să fim un grup mare care vrea să facă ceva.”; de conștientizarea unor probleme și implicarea emoțională – „A început să îmi pese mai mult de comunitate de oamenii neajutorați.”

În Iași au fost prețuite lecțiile de viață ce țin de solidaritatea socială: „Eu în IMPACT am învățat să prețuiesc ceea ce am pentru că alții nu au nici atât, adică să nu mă mai plâng că vai nu am aia, vai nu am aia pentru că sunt copii care nici măcar nu au auzit de o ciocolată de exemplu.”; „Am învățat că recunoștința unei persoane pe care ai ajutat-o înseamnă mult mai mult decât orice bun material, să dau un exemplu, am fost la copiii sărmani și ne-au dat o felicitare cu „Mulțumim și vă iubim”, a însemnat mult pentru noi, adică erau cuvinte sincere.” Dincolo de acestea, tinerii au învățat să fie responsabili, să se implice, să termine ceea ce au început și să înfrunte dificultățile, dar probabil cel mai important este că programul IMPACT facilitează formarea caracterului: „Deci majoritatea membrilor au între 15 și 17 ani ... sistemul nostru de învățământ actual nu este chiar atât de bine făcut pentru copii, părerea mea este că nu se pune accent atât de mult pe dezvoltarea personală, pe formarea caracterului ... la vârsta asta copilul își formează caracterul ... am mai zis o dată, sistemul școlar nu ne ajută să ne dezvoltăm caracterul, să ne formăm personalitatea, la asta ne ajută IMPACT-ul.”

Cele mai plăcute activități de voluntariat la care au participat membrii cluburilor IMPACT au fost cele din domeniul social. Implicarea directă, care a însemnat totodată și punerea în valoare a unor abilități personale sau însușirea altora noi, a fost principalul motiv pentru care aceste activități au fost cele mai apreciate:

„Mi-a plăcut cel mai mult ultimul proiect cu pachetele pentru bătrâni, deoarece am putut să ne implicăm în mod direct, am muncit pentru a-i ajuta și am văzut și rezultatul.”; „Când am făcut strângerea de fonduri pentru a merge la azilul de bătrâni, mi-a plăcut cel mai mult că am confecționat niște ornamente de Crăciun, omuleți de zăpadă și altele, iar eu și o colegă a trebuit să le vindem. Am fost implicate direct.”; „... Am folosit și alte abilități cum ar fi îndemânarea, creativitatea (...).” (Brad)

„Cel mai mult mi-a plăcut să ajutăm copiii care au nevoie și să muncim la diverse produse ca să strângem bani pentru acei copii care au nevoie.”; „Mi-a plăcut cel mai mult când am ajutat și mai ales când am pictat pe pahare diverse lucruri, și am ales acest lucru deoarece am învățat lucruri noi, am învățat îngerașii cum se fac, cum se pictează mai exact, multe lucruri noi și frumoase.” (Iași)

Întâlnirea, prin caritate, cu realitățile sociale ale unei lumi pe care o cunoscuseră prea puțin până în acel moment, le-a dat tinerilor șansa unor lecții de viață care le-a schimbat modul de a privi lumea materială și i-a făcut să își conștientizeze prejudecățile:

„Când am fost în Ștefan Vodă la familia cu trei copilași, am auzit că erau foarte deștepți la școală și erau foarte sărmani și m-am bucurat pentru că i-am ajutat cu haine, cu ghiozdane și cu rechizite. Și îmi pare bine că am fost acolo și am văzut cum trăiesc și alți oameni, nu doar viața în care ai orice. Și în condiții grele se poate trăi ca un om civilizat, și în condiții grele se poate trăi, exact ca un om de la oraș.”
„Am fost la Ștefan Vodă să dăm hăinuțe, ajutoare unei familii și ne tot plimbam pe acolo printre căsuțele din sat și deveneau tot mai amărâte cu cât ne apropiam de periferie. Și am zis, măi nu se poate, tot înaintăm așa, ce poate fi mai rău decât o bojdeucă cu o cameră? Și până la

urmă am dat de un fel de hambar, confecționat așa din niște panouri și niște BCA-uri legate cu sârme și niște scânduri ca acoperiș și la fel și niște paie sau ce era, chirpici și polietilenă și ne-am dat seama că se poate trăi în condițiile alea. Am intrat acolo, înăuntru era cald, era bine, era primitor, era întuneric beznă, nu mirosea a nimic, asta am observat eu, nu prea mă așteptam și erau foarte curați, erau îngrijiți și tăcuți așa liniștiți.”; „Mi-a rămas în minte că nu ai nevoie de cine știe ce posibilități ca să îți faci o familie, ca să fii vesel, ca să ai ceea ce îți dorești. Asta o știam puțin și înainte de la un documentar mai vechi, dar nu mă bag în foarte multe povești și asta mi-a rămas în minte, că se poate trăi în orice condiții, probabil că au rămas pozitivi.” (Călărași)

Nu în ultimul rând, tinerii s-au declarat impresionați și motivați de reacțiile emoționale ale celor pe care i-au ajutat prin acțiunile lor:

„De Crăciun ne-am implicat cu IMPACT-ul ... și plâneau bătrânii ... și unul s-a ridicat în picioare și nu putea să vină să ne pupe. (...) Mi-a plăcut că am făcut bătrânii fericiți. (...) Ne-a impresionat un bătrânel mai talentat.” (Cluj-Napoca)

„Și am făcut niște oameni fericiți, care poate sunt singuri pe Pământ.” (Brad)

„Mie mi-a plăcut o activitate când am mers la un centru de copii și am dus daruri de Moș Nicolae, dacă nu mă înșel. Ne-au colindat, a fost foarte frumos. Ne-au dat felicitări, ne-au îmbrățișat la sfârșit, erau atât bucuroși, deci cea mai mare plăcere.” (Iași)

Proiectele de natură ecologică au fost de asemenea apreciate de elevi, iar punctele forte ale acestor activități au fost utilitatea din punctul de vedere al sănătății publice și personale: *„Cel cu ecologizarea consider că a fost util și sănătos pentru noi, pentru că am făcut mișcare în aer liber, dar și util pentru comunitate, deoarece am adunat gunoaiele și am făcut curățenie.”; „Mi-a plăcut activitatea de ecologizare pe care am făcut-o în apropiere de oraș, pe un deal undeva; a fost o muncă fizică destul de grea, pentru că a trebuit să urcăm tot dealul acela ... Am fost surprinsă de câte gunoaie am găsit acolo,*

fiind un loc retras, am adunat câțiva saci de gunoi. Deși a fost o activitate grea din punct de vedere fizic, a fost plăcut, deoarece aveam o priveliște frumoasă, vedeam tot orașul. Deși am 18 ani și sunt de aici din oraș, încă nu am reușit să ajung acolo pe dealul acela. A rămas o amintire frumoasă. Și a fost prima activitate de ecologizare la care am participat eu.” (Brad)

Ideile de proiecte de voluntariat/acțiune civică ce le-au plăcut tinerilor din cluburile IMPACT au vizat și realitățile mediului școlar: în Călărași, de pildă, a fost propusă înființarea unui club de carte pentru o școală din comună, pornind de la ipoteza că lectura schimbă modul de gândire; la Brad a fost gândit un proiect anti-fumat în școală, care a fost perceput de elevi ca un câștig pe termen scurt, însă pe termen lung au experimentat și neplăcerile eșecului parțial.

„Proiectul anti-fumat, fiind și primul, și eram curioasă să văd ce impact are, dacă are vreun rost sau ne-am chinuit degeaba o bună bucată de timp. Și până la urmă când am văzut că putem face ceva la nivel de liceu, a fost ceva foarte bun. (...) Și în club sunt fumători, dar ei au fost de acord ca cei care fumează să meargă afară și să nu fumeze la baie, unde deranjează pe alții. (...) Și am instalat detectoarele de fum, și elevii care fumau au fost revoltați pentru că era locul lor cumva, dar era și locul nostru de mers la baie. Pe moment a ținut, dar după aceea au ajuns la ele pe tavan ... Le-au demontat fumătorii. Sau la unele pe care nu au putut să le scoată, le-au scos bateriile. Au început să dispară din detectoare și astfel a apărut și dezamăgirea. După entuziasmul reușitei a apărut revolta noastră.” (Brad)

„Noi avem de făcut două proiecte anual și primul a fost început chiar de anul trecut și se numește Club de Carte ... ar fi foarte interesant sau ceva nou, să înființeze un club de carte într-o școală dintr-o comună, în care mai mult ca sigur toți copiii se gândesc că școala este un chin, că „nu mai vreau acolo, nu am ce învăța, nu am ce face din ea”, dar de fapt e exact opusul. Cum ar fi să stai acasă toată ziua? Citind cărți efectiv ei își pot schimba modul lor de a gândi (...) Chiar aștept momentul în care se va înființa clubul acela, în care ne vom duce acolo cu toate cărțile și o să vedem copiii și o să îi întrebăm și o să comunicăm. Aștept să văd ce vom lăsa în urmă prin respectivul proiect.” (Călărași)

Activitățile de organizare a unor evenimente i-au atras pe tineri în principal datorită cooperării, pasiunii cu care s-a lucrat, sentimentului personal de satisfacție în urma rezultatelor muncii în echipă și urmărilor pozitive neplanificate, neașteptate: *„Zicea colegul meu puțin înainte cum că lumea nu apreciază munca noastră și lucrurile de acest gen, că lumea nu ar aprecia efortul depus ... Dar efortul acela a fost depus cu pasiune, cu plăcere, ne-am distrat ... am scăpat de niște ore ce-i drept, că așa gândim, nu poate să zică nimeni că nu se bucură de asta. Lumea ne privea mai frumos, (...) după ore rămăsesem singuri în școală și ne cunoscusem cu toți domnii de serviciu, ne cunoscusem cu lumea și devenisem un fel de a-i casei.”* (Călărași)

Dincolo de proiectele propriu-zise ce au fost amintite, tinerii au apreciat și calitatea relațiilor interpersonale ce se stabilesc între membrii IMPACT dar și activitățile de consolidare a echipei ce sunt parte a programului: *„Mie îmi place tot la IMPACT, începând de la membri, începând de la comportament, activități ... când plec acasă, nu îmi mai place. Îmi place, mă simt bine în prezența colegilor atunci când facem diferite jocuri. Ne întâlnim o dată pe*

săptămână, de două ori chiar, facem diferite activități, mai glumim, vedem ce vom face pe viitor, ceva proiecte. Ne înțelegem foarte bine cu liderii.”; „Mereu avem plăcere, în fiecare zi când ne întâlnim aici, o dată pe săptămână, de două ori, când ne întâlnim mereu aflăm ceva nou, mereu venim cu plăcere la ceea ce facem. Văd că doamnele profesoare au un impact enorm asupra noastră, dacă ar fi altele nu cred că ar fi atât de interesant, cu ele nu simt atât de mult conflictul între generații, cum simt cu alte persoane. Avem o relație foarte strânsă, sunt foarte înțeleghătoare și probabil și din cauza lor îmi place atât de mult ce fac. Îi apreciez foarte mult pe cei care sunt acum prezenți, pentru că au mai fost membri care au venit, dar nu s-au ținut. Și cei care sunt acum au venit mereu și s-au ținut, au fost punctuali și sunt toți foarte de bază.” (Iași)

Motivația cadrelor didactice de a se implica în programul IMPACT se leagă în primul rând de dorința de a scoate copii/tinerii din starea de apatie și inerție, de a le oferi alte repere educaționale și de a sprijini formarea de valori care să îi ghideze în viață:

„Pentru copii, hai să facem ceva pentru ei, să îi implicăm în activități, haideți să facem ceva pentru comunitatea noastră, pentru cei din jur.” (Călărași)

„Ne-a plăcut foarte mult ce face IMPACT-ul, iar când mi s-a ivit posibilitatea, ocazia de a aplica, am spus „Da!” din prima. Am știut că e un program foarte valoros și chiar așa a și fost. Îmi place că e foarte structurat, foarte bine organizat, programa asta care ne-a fost oferită, fiecare activitate și faptul că copiii își dezvoltă anumite abilități aici. De ce continui? Am fost foarte dezamăgită de niște instituții care ne-au pus tot felul de piedici și am zis că eu pun capăt, pun stop aici, dar copiii niciodată nu au dat înapoi și cred că chestiunea asta mă motivează, copiii (mă motivează).” (Iași)

„În primul rând a fost această atracție pentru non-formal, ceva diferit. De vreme ce noi suntem ancorați în educația formală, am zis să încercăm ceva nou, ceva ce poate să ajute într-un anumit fel comunitatea. Și, sigur, conceptul acesta de voluntariat, care nu este foarte bine implementat la noi, era un bun început. Cel puțin în zona noastră, am considerat că elevii ar fi interesați de asta.” (Brad)

„Implicarea lor în activități de grup, erau foarte rigizi, nu socializau prea mult unii cu ceilalți. (...) Încă mai sunt conflicte, să nu vă închipuiți că nu se bat sau că nu vorbesc și ei urât, dar nu atât de mult ca la început. Sunt mult mai maturi. La început am tras de ei, dar în momentul în care se mobilizează, atunci participă.” (Cluj-Napoca)

Caracterul inovator al programului IMPACT reprezintă în ultimă instanță o plus-valoare a ofertei școlare pe o piață educațională din ce în ce mai competitivă: *„Școala noastră este într-o zonă defavorizată din punct de vedere al noilor copii, să spunem așa, este o zonă îmbătrânită. Este centrul orașului, iar blocurile noi sunt undeva la periferia orașului, iar aici au rămas familiile puțin mai în vârstă. Și oamenii își duc copiii la școală cât mai aproape de casă. Și ne-am gândit să fie ceva nou, astfel să îi atragem pe copii spre școala noastră și să fie altceva.” (Călărași)*

Experiența organizării și coordonării unui club IMPACT și-a lăsat amprenta și asupra profesorilor lideri de grup. Aceștia menționează schimbări cum ar fi o atitudine mai deschisă față de elevi, întărirea sentimentului că pot produce schimbări pozitive, creșterea eficienței în munca de echipă (inclusiv la nivelul corpului profesoral) sau chiar înțelegerea importanței voluntariatului la vârsta adultă.

„Îmi place și îmi plăcea să lucrez cu copiii, dar am devenit mai toleranță, am început lucrând cu tot felul de copii, începi să vezi că fiecare are ceva, fiecare spune ceva, mi-a prins bine și îmi prinde bine, nu mi-am închipuit că pot să lucrez cu o varietate așa mare de copii. Pe viitor îmi doresc să merg tot pe munca aceasta de ajutorare a copiilor cu probleme. Mi-am confirmat mie însămi că poți să faci din orice lucruri mari. Din orice lucru mărunț poți să faci ceva mare, din orice atitudine, dacă vrei poți să o schimbi în bine, chiar și acolo unde crezi că nu se poate, nu se poate tot, dar la modul ideal da.” (Cluj-Napoca)

„Eu am fost fericită cu ei, și pentru că i-am văzut fericiți și pentru că am făcut ceva pentru ei. Eu am fost fericită pentru că au fost ei fericiți, că s-au dezvoltat și că s-au cunoscut unii pe ceilalți. Cred că aș putea adăuga faptul că am devenit mai apropiată de colegile mele pentru că facem împreună activitățile IMPACT, că ne întâlnim, că discutăm și acesta este un câștig. Am făcut ceva, e mulțumirea aceea.” (Călărași)

„Au fost schimbări pozitive, înainte de a fi implicat ca voluntar, nu mi-am dat seama de importanța acestui lucru, de a face ceva important pentru societate, însă acum sunt mult mai implicat și aș vrea să mă implic în mult mai multe lucruri. Formatul programului IMPACT e astfel conceput să îți formeze abilități de viață.” (Brad)

IV.2 Civismul / Cetățenia activă

Cel mai adesea, membrii cluburilor de voluntariat IMPACT asociază concep-
tului „civism / cetățenie activă” **valori** precum responsabilitatea, implicarea,
respectul, dăruirea, corectitudinea sau toleranța. Civismul implică de aseme-
nea ideea de omenie, drepturile omului, egalitate sau spirit civic. Responsa-
bilitatea și societatea sunt considerate a fi puternic interconectate: *„Fiecare
dintre noi ar trebui să aibă o anume responsabilitate față de societate, pentru
că într-un fel sau altul, că ne place sau nu ne place, trebuie să trăim cu toții
împreună în același mediu.”* (Călărași) În opinia tinerilor participanți la inter-
viurile de grup, civismul mai poate fi asociat cu educația și cu bunul simț, dar
și cu respectarea regulilor: *„Ne întâlnim zi de zi, și sunt reguli pe care dacă nu
le-am avea ar fi haos.”* (Călărași)

Tinerii remarcă însă și faptul că unele din valorile menționate sunt departe
de a fi omniprezente în societatea actuală, chiar dacă nu au explicații clare
în acest sens. *„Cetățenie, egalitate, corectitudine, adevăr și democrație. Ci-
vism înseamnă a fi cetățean. Și dacă tot facem educație civică, o facem ca să
învățăm despre civilizație, cetățenie, despre societate. Cele cinci cuvinte pe
care le-am scris sunt valorile unei societăți, ale unei utopii de fapt, pentru că
în lumea aceasta nu prea există aceste valori.”* (Călărași)

Luarea deciziilor care pot afecta viața celor din jur este una din principalele forme prin care se concretizează civismul. În cadrul cluburilor de voluntariat IMPACT, membrii sunt încurajați, prin însăși natura activităților, să ia în mod constant decizii și să acționeze asumându-și urmările acestor decizii. În anumite situații, deciziile s-au luat ușor, pentru că tinerii au propus doar două scenarii alternative, cele care în momentul respectiv îi atrăgeau cel mai mult, iar alegerea a ținut cont în mare măsură de experiențele trecute: *„Cu toții am hotărât să ajutăm ori azilul de bătrâni, ori o casă de copii. Am decis să alegem azilul de bătrâni. Nu a fost o decizie grea. Am mai fost o dată la casa de copii și acum am decis să mergem la azilul de bătrâni. (...) Când am avut de ales să facem ori teatru de păpuși, ori un bal. Și acolo am avut de luat o decizie. Nu a fost greu să ne decidem. Bal am făcut și anul trecut și acum am decis să facem teatru pentru copii.” (Cluj-Napoca)* În aceste condiții, alegerile i-au mulțumit pe toți cei din grup, au fost agreate în unanimitate și nu au determinat apariția unor stări de conflict, certuri sau supărări.

Acolo unde au existat mai multe propuneri, tinerii au spus că deciziile au fost luate în mod democratic, prin vot, ei încercând să identifice cele mai bune idei, cele care le plac celor mai mulți din grup. În procesul de luare a deciziilor a avut o însemnătate deosebită fie impactul așteptat asupra mediului în care trăiesc / își desfășoară activitatea, fie importanța socială a activităților propuse. După deciziile inițiale privind proiectele pe care să le implementeze, tinerii au făcut referire la mai multe etape ale procesului decizional ce a fost urmat până la finalizarea proiectelor:

„Ultimul nostru proiect a fost „Dăruind vei dobândi”, în care erau niște copii nevoiași, dintr-o familie foarte săracă, unde tatăl i-a lăsat, a rămas mama ... Am venit cu ideea, au venit fetele cu membrii grupului ... cum să facem bani ... Membrii grupului au pictat pahare sau au confecționat niște obiecte foarte frumoase, care au fost vândute prin licitație cu donație, dar oricum copiilor aceloră nu le ajungeau aceste obiecte materiale, cât și mâncare și tot așa. Din banii pe care i-am strâns am cumpărat obiecte materiale, dar acum mai trebuiau și haine, și a fost o decizie foarte importantă de luat între membrii grupului, pentru că fiecare avem haine acasă care nu ne trebuie, mai vechi, de la frați, surori, am adus fiecare haine de acasă.” (Iași)

O parte însemnată a tinerilor participanți la interviurile de grup au menționat decizia privind înscrierea în cluburile de voluntariat IMPACT. Cei mai mulți elevi declară că a fost vorba de o decizie luată în mod individual, fără influențe exterioare de constrângere, în general însă mediată de alți tineri care s-au implicat în acest gen de activități. Această decizie a fost unanim apreciată, având în vedere implicațiile sociale ale programului sau schimbările personale experimentate:

„O decizie bună pe care am luat-o a fost când m-am decis să mă înscriu în clubul IMPACT, deoarece până acum am avut foarte multe acțiuni pe care le-am făcut pentru ajutorarea oamenilor și sunt bucuroși că am făcut asta pentru că am văzut multe zâmbete.” (Călărăși)

„O decizie foarte bună a fost când am intrat în clubul IMPACT pentru că înainte de asta, poate se vedea, poate nu se vedea, nu știu, nu eram foarte sigură pe mine, dar am simțit că e nevoie de o schimbare la nivelul meu de persoană ... și am simțit acea schimbare în momentul în care am intrat, deoarece imediat am început să iau alte decizii care m-au făcut să mă simt mult mai bine, și asta mi s-a părut foarte important.” (Călărăși)

„Când am decis să vin la IMPACT, m-am gândit destul de mult, mă gândeam că îmi ia din timpul liber, dar m-am gândit că mă va scoate din monotonie, din rutina zilei de vineri, când stăteam acasă, mă uitam la televizor ... și a mai venit și (...), și atunci am venit și eu. Și acum mă bucur, a fost o decizie bună.” (Brad)

„Când eram în clasa a VIII-a, acum sunt într-a IX-a, toți colegii de la liceu îmi povesteau ce frumos este la IMPACT, câte activități interesante au în folosul comunității. M-au chemat și pe mine, și inițial nu știam ce să fac, am stat să mă gândesc, îmi ia din timpul liber ... eu vinerea făceam și dansuri ... dar până la urmă m-am înscris în IMPACT, mi s-a părut foarte interesant și am renunțat la dansuri ...mă gândeam că e mai bine la IMPACT.” (Brad)

Referitor la **nivelul cel mai înalt la care se pot implica în rezolvarea de probleme**, tinerii din programul de voluntariat IMPACT menționează cel mai adesea comunitatea locală sau țara în care trăiesc, cu alte cuvinte au credința că în acest moment pot contribui prin schimbări reale la acest nivel; contextul european este încă inaccesibil elevilor de gimnaziu sau liceu. Din punctul lor de vedere, este mai greu să producă idei decât soluții, iar apoi este nevoie de identificarea resurselor interioare și exterioare necesare pentru implementarea soluțiilor alese. Intervențiile la aceste niveluri sunt facilitate, în opinia tinerilor, de organizarea cluburilor IMPACT: *„Cred că putem face o schimbare chiar până la nivel național, pentru că clubul IMPACT e național, din câte am înțeles, și dacă ne unim ușor-ușor cu toții, vom putea face o schimbare majoră.”* (Iași) Fie că este vorba de faptul că au o viziune mai bună asupra a ceea ce se întâmplă în imediata lor vecinătate, sau că aici se confruntă cu anumite probleme care le afectează în mod direct sau indirect viața, sau chiar și de limitele vârstei, ei consideră că la aceste niveluri pot produce realmente schimbare. Însă indiferent de problemele abordate, elevii consideră că e nevoie de o masă critică de persoane cu voință și cu atitudinea potrivită, pentru că singuri nu au cum să obțină ceea ce își propun.

„Orașul. Deoarece dacă la nivel mai mic nu se schimbă ceva, atunci la nivel mai înalt nu sunt șanse. Fiecare câte un pic, adunate fac ceva mai mare.” „Cred că trebuie să începă de aproape. Adică să încep cu prietenul cel mai bun, care învață ceva de la mine și apoi, la rândul lui, va da mai departe. Nu pot să stau să le citesc oamenilor de pe o foaie și ei să fie de acord și după aceea gata.” (Brad)

„Eu cred că dacă cineva are destulă ambiție să ducă ceva până la capăt va reuși. Din punctul meu de vedere cred că poți schimba ceva la nivelul orașului. Am descoperit o problemă care nu s-a rezolvat dar s-a îmbunătățit. Eu militez pentru ecologie și am observat că în urmă cu doi ani de zile orașul era plin de deșeuri, dar acum s-au mai amenajat centre de reciclare și totul este mai bine. Nu mi-ar plăcea să trăiesc într-un mediu foarte urât cum era înainte.” (Călărași)

„Aș încerca să găesc cât mai multe persoane care vor să producă o schimbare și care m-ar ajuta, și persoane care au posibilitatea de a face ceva. Nu neapărat pe plan financiar, dar să aibă atitudinea și voința de a schimba ceva.” (Călărași)

Sunt și tineri care vorbesc de o intervenție graduală, în sensul că au observat că o încercare reușită la scară mică în încurajează să se implice în acțiuni tot mai complexe și mai însemnate din punct de vedere social: „Nu avem de unde ști ce putem schimba până nu schimbăm ceva (...) Dacă schimbăm cât ne impunem, după asta vrem mai mult. Așa că nu are un final cât putem schimba – cât ne permite viața.” (Călărași) ... dar totul trebuie să pornească de la propria persoană, acolo trebuie produse schimbările majore pentru a putea influența pozitiv lucrurile din jur: „Este o zicală care spune: Am vrut să schimb lumea, pentru că am ajuns la vârsta de 30 de ani și am înțeles cum e cu schimbat lumea dacă nu ai o educație. Am spus să schimb măcar țara, dar nici pe aia nu am reușit să o schimb. Am ajuns la o vârstă mai înaintată, hai măcar familia și prietenii să mi-i schimb, nici ei nu au vrut să se schimbe, au rămas tot pe mintea lor și când am ajuns pe patul de moarte am înțeles că dacă începeam de la mine, să mă schimb mai întâi eu, apoi poate îmi schimbam și familia, prietenii și țara și poate ajungeam să schimb lumea. Așa este și cu noi, IMPACT este un grup în creștere să spunem, grupul nostru e format din 2014 și încă mulți membri pleacă și mulți membri vin și este un grup în creștere. În primul rând facem dezvoltare personală, ne schimbăm noi și apoi îi vom schimba și pe restul.” (Iași)

O componentă semnificativă a civismului este dată de **reacțiile la diverse probleme ale comunității**. Cei mai mulți tineri intervieuați au învățat că mai întâi trebuie să înțeleagă problemele abordate pentru ca apoi să poată căuta cele mai bune soluții de intervenție. Dar chiar înainte de asta este nevoie de a decide dacă au realmente puterea de a ajuta și de a analiza riscurile potențiale, ceea ce, din punct de vedere al dezvoltării atitudinilor civice, echivalează cu un câștig referitor la înțelegerea realităților sociale:

„Ne gândim dacă am putea să ajutăm cu ceva. Ne gândim să îi ajutăm, dar dacă nu avem cum? Încercăm. Mai întâi ne gândim cum am putea să-i ajutăm. Prima dată întrebăm ce problemă are, ca să știm dacă poți să îl ajuți. Dacă vrea o vilă nu putem să îi dăm.” (Cluj-Napoca)

„Mediere ... dacă sunt două persoane cu opinii diferite, dar au un punct comun, fiecare să-și spună părerea și să afle apoi ce are fiecare de spus, nu să se certe spunând același lucru în două moduri diferite.” (Brad)

„În primul rând trebuie să ascuți toată povestea ca să poți să tragi o concluzie, pentru că nu ai ce să rezolvi dacă nu știi de unde a început toată problema și unde se termină. Și după ce înțelegi cum stă treaba în acea problemă poți veni cu răspunsuri și sfaturi.” (Călărași)

„Toată lumea are puncte de vedere diferite. Deci cum știi că ceva e o problemă? Cum îți dai seama dacă toate problemele pe care le-au zis ei sunt chiar probleme? Să zicem că e o problemă că o stradă nu e destul de frumos decorată. De exemplu strada București, strada principală de la noi care, până acum un an când s-au plantat boscheții ăia, era un trotuar de 1 metru, 1 metru jumătate. Toată lumea s-a plâns că e foarte puțin decorată, că e o stradă urâtă, jalnică. Acum un an au început să pună plante, care însă îngreunează mersul. Acum se plâng oamenii că nu pot să meargă pe stradă. Cum îți dai seama că rezolvarea unei probleme nu va deveni altă problemă?” (Călărași)

Implicarea vine ca o urmare firească dacă ajutorul este posibil, și trebuie să aibă la bază o decizie de activizare la nivel personal:

„În primul rând pentru a rezolva o problemă trebuie să fim siguri pe noi, adică să știm dacă suntem capabili. Dacă simțim că putem să facem lucrul acela că vrem să ne implicăm într-o acțiune (...?). Așa că totul începe cu noi.” (Călărași)

„Eu cel puțin m-aș gândi că ar trebui să ne unim cu toții și să facem o schimbare, să putem realiza acel lucru, adică să îl ajutăm pe cel din jurul nostru când are o problemă.” (Iași)

În urma parcurgerii programului de învățare specific cluburilor de voluntariat IMPACT, tinerii au înțeles că ajutorul ce poate fi oferit se concretizează într-un proces ce trebuie urmat pas cu pas și în care există legături strânse între etape:

„Copiii care nu au posibilități să vină la școală: sau nu au caiete, sau nu au mâncare, sau nu au unde să învețe. Ne gândim de unde putem să facem rost de bani să le cumpărăm (caiete). Să strângem fonduri ca să avem banii respectivi pentru a merge să cumpărăm rechizite pentru acei copii. Dacă facem rost de bani, mergem să cumpărăm caiete. Ce urmează? Ajungem la copii. Le dăm caietele. În principiu merge foarte bine procesul acesta.” (Cluj-Napoca)

„Din punctul meu de vedere, în momentul în care auzi o problemă trebuie să te gândești rațional, la modul în care afectează într-un fel sau altul. Nu contează dacă afectează doar un anumit grup de oameni sau poate fi doar o singură persoană afectată. Trebuie să te gândești că dacă a fost afectată o persoană, mâine poate fi afectată alta. Și toate se înlanțuiesc și tot așa. Te gândești la oamenii cu care poți împărtăși ceea ce ai auzit, cu care să te consulți, cu care să stabilești o metodă prin care să stârnești și interesul celorlalți care poate nu au auzit de problemă și care ar putea și ei să se implice. Pentru că în momentul în care se implică mai mulți, deja comunitatea înțelege mult mai bine și mediul va fi mai favorabil pentru toți, nu doar pentru persoana căreia i se rezolvă problema.” (Călărași)

Există și atitudini defavorabile implicării, în special în cazuri în care tinerii percep anumite limite de competență sau dacă modul în care iau la cunoștință de existența unor probleme lasă puțin loc de acțiune. Poate fi vorba însă și de ierarhizarea priorităților personale: *„Îi las să vorbească.” „Să fim serioși: dacă auzim pe cineva vorbind în tramvai despre o problemă, nu vom ajuta.” „Depinde de problemă. Dacă auzi pe cineva vorbind despre un câine care țipă pe scară n-ai cum să ajuti. Dacă are 90 de ani și nu are cum să curețe zăpada de pe alee, mă bag. Dar un om normal chiar are mai multe griji ca să îi mai pese de grijile altuia.”* (Călărași)

Problemele de natură socială care pot fi abordate printr-o atitudine civică corectă sunt cele pe lângă care elevii din cluburile de voluntariat IMPACT nu pot să treacă nepăsători. Din discuțiile cu tinerii rezultă în mod clar faptul că au trecut de la atitudini pasive, contemplative, ale problemelor de natură socială, la acțiuni concrete, mai ales atunci când sesizează dezinteresul altora din jur:

„Pe stradă la noi este o bătrânică puțin mai morocănoasă, dar spre mirarea mea are un suflet bun ... și în iarna asta a dat o zăpadă mai mare și toți vecinii au vorbit că ea are doi copii care nu prea au mai venit pe la ea și tot s-au plâns că nu vin la ea și nu o ajută, dar nici ei n-au ajutat-o cu nimic. Am stat și m-am gândit ce aș putea face. Am întrebat și vecinii dacă ar veni să mă ajute să dau zăpada până la magazie și înapoi ca să poată să meargă după lemne ... și au zis că asta nu e treaba lor ... și m-am gândit ce aș putea face eu. Am stat așa pe gânduri, am luat o lopată și m-am apucat. Și când am auzit că ea săraca nu își mai făcuse focul de vreo 2 zile, aproape am plâns. M-am și dus la băiatul mai mare al doamnei și i-am zis.” (Călărași)

Acțiunile de natură civică cel mai des menționate de tinerii din cluburile IMPACT sunt adunarea de fonduri sau bunuri în scop caritabil sau proiectele legate de protecția mediului. Mențiunile se leagă în acest context de implicarea lor personală în astfel de acțiuni, fiind specifice în marea lor majoritate perioadei de după înscrierea într-un club IMPACT, iar elevii valorizează în mare măsură aceste activități dat fiind faptul că acestea contribuie la dezvoltarea personală.

„Am făcut baluri, spectacole în scopul strângerii banilor din care am cumpărat alimente și le-am donat copiilor săraci, oamenilor de la azilul de bătrâni, copiilor orfani, familiilor nevoiașe. (...) Cel mai bun exemplu e chiar proiectul făcut de noi înainte de Crăciun ... am organizat un bal caritabil, în parteneriat cu Consiliul elevilor, am strâns în plus față de ce am primit de la fundație și am luat cadouri pentru persoanele din cadrul unui azil din afara orașului, pentru că pentru azilul din oraș există un proiect demarat de câțiva ani de zile de câțiva profesori din liceu și ne-am gândit că și acei oameni ar merita aceeași șansă ca și aceștia, care sunt în Brad.” (Brad)

„La azilul de bătrâni am confecționat brățări și pe acelea le-am vândut și pe urmă am mers la ei cu cadourile pe care le-am cumpărat. Le-am cântat niște cântece.” (Cluj-Napoca)

„Eram la școala generală când am plantat copaci și după la liceu tot am plantat copaci prin curtea școlii. (...) Am donat pentru copiii săraci haine, am mers la azilul de bătrâni, la un loc unde mamele cu copii alungați de soții lor stăteau acolo. (...) Am mers cu colegii mei la o biserică unde se trimiteau de la alte școli copiii mai sărmani și le-am dus pachetele, hăinuțe și niște dulciuri.” (Iași)

Semnarea de petiții, marșurile pentru cauze comune sau vizitele la instituții publice pentru a semnala și a cere rezolvarea unor probleme comunitare sunt tipuri de implicare civică ce nu sunt foarte răspândite între tinerii înscriși în cluburile IMPACT; totuși, au fost menționate câteva acțiuni în acest sens: semnarea (online) a unor petiții pentru reabilitarea unor clădiri sau pentru ajutarea unor animale maltratate, petiții prin care se cereau condiții mai bune de petrecere a timpului liber în oraș (fiind vizați în mod direct) sau mâncare mai bună pentru copiii din grădinițe (acțiune fără un interes personal), petiții legate de eutanasierea animalelor, marș pentru igienizarea de către autoritatea locală a spațiului public din vecinătatea unei unități școlare etc. Exemplele menționate de elevi indică faptul că sunt preocupați de o varietate de probleme care se întâmplă în jurul lor, că observă disfuncționalitățile și că se implică pentru a forma masa critică necesară pentru schimbarea dorită.

În opinia liderilor cluburilor, **diferențele de percepție ale elevilor despre comunitate și problemele acesteia** sunt semnificative și se remarcă în special în ceea ce privește o mai bună conștientizare a realităților din jur și o mai bună înțelegere a acestora. Analiza comparativă a perioadei de dinainte de

înscrierea în cluburi și cea prezentă, în care tinerii sunt implicați în activități civice și de voluntariat, evidențiază schimbări importante în dorința elevilor de a se implica în rezolvarea problemelor identificate, care înseamnă totodată un câștig în dezvoltarea personală a acestora.

„Au înțeles nevoile comunității, înainte nu le înțelegeau, aveau întrebări de genul: ”De ce trebuie să fac eu, nu are cine să facă?”. Iar când au văzut că au pus osul la treabă și au văzut că au rezolvat ei problema respectivă, au venit că vor să mai facă, să mai meargă în mai multe locuri.” (Cluj-Napoca)

„Dezvoltarea lor personală în primul rând, s-au maturizat, sunt altfel, sunt dornici să facă ceva, toți își doresc să ajungă lideri, copiii care au fost implicați, o parte din ei, astăzi sunt ajutoarele noastre. Iar juniorii, cei care abia s-au înscris își doresc să ajungă ca liderii, să participe alături de noi, să fie capabili să coordoneze. (...) La început se desfășurau activitățile noastre obișnuite, ne întâlneam, ne prezentam, făceam jocurile, poveștile și încet-încet au început ei să își dorească să vină cu idei pentru jocul acela. (...) Își doresc să facă ceva tot pentru copii. Poate liceenii își doresc să facă lucruri pentru oamenii mai mari. Dar ei au ales de fiecare dată pentru copii, e firesc, au 10 ani.” (Călărași)

„În primul rând conștientizează că există niște probleme, mai mult decât înainte, și mulți dintre ei vor să le și rezolve. Sunt mult mai implicați în problemele comunității, oricare ar fi acestea, de la cele mai simple la cele mai complicate. De la simplele ecologizări la programe mai ample de ajutorare a persoanelor nevoiașе. Diferențe destul de mari. Bineînțeles ei știau de dinainte ce înseamnă voluntariatul, dar știau și nu erau neapărat implicați. Iar asta i-a ajutat să-și dorească să se implice, în funcție de posibilități, de programul lor, de programul școlar, de disponibilitatea părinților de a-i lăsa ș.a.m.d. Precum și faptul că e benefic pentru dezvoltarea lor personală și îi ajută în viitor, devreme ce la nivel european se merge pe voluntariat, pe activități extrașcolare, care contează mult într-un CV. (...) Unii dintre ei sunt mai timizi, avem și niște membri care nu sunt foarte comunicativi. Însă se implică și participă și sunt interesați. Ceea ce nu cred că se întâmpla înainte să fie în IMPACT.” (Brad)

O altă îmbunătățire constatată a fost creșterea responsabilității, fie că este vorba de ecologizare sau de promovarea unor modele de conduită civică corectă:

„Noi primul proiect l-am făcut pe mediu și am sesizat nu numai eu, ci și ceilalți colegi, că sunt un pic mai responsabili legat de curățenia în școală, deci o schimbare. Chiar o fetiță care a participat anul trecut și s-a ocupat de partea organizatorică a proiectului, spunea ea singură, cumva legat de chestiunile astea cu curățenia în școală, că a devenit un pic mai responsabilă.” (Iași)

„În momentul în care am intrat în IMPACT nu eram foarte mulți, nu știau ei ce întâmplă. După ce am avut primul proiect, a fost școala plină de copii, au venit copii din 4-5 școli, a fost mediatizat, ei au tot povestit cum s-au distrat și cum au fost ei profesori pentru o zi și au predat ceea ce au învățat ei la curs. Practic pe undeva ei își doresc să ajute, să îi învețe pe alți copii, să împărtășească din ceea ce ei știu. Prin contactul lor cu copiii din afara clubului, i-au atras și pe ceilalți.” (Călărași)

Profesorii vorbesc de **diferențe majore și în ceea ce privește asumarea de roluri în cadrul grupurilor** din care fac parte copiii/tinerii. Chiar dacă măsura implicării este diferită de la un elev la altul, contemplarea pasivă, de pe margine, s-a transformat cu timpul în participare activă, cei mai mulți au reușit să-și conștientizeze și să-și pună în aplicare propriile abilități, și au început să apară liderii.

„Erau copii care refuzau din start să se implice în ceva, pur și simplu stăteau pe margine în loc să facă ceva, iar încet-încet s-au lăsat duși de val și au început să participe și ei. Sunt copii care sunt lideri între ei. Dar și ceilalți se implică și fiecare în măsura posibilităților; pentru că nu toți sunt talentați în aceeași măsură, fiecare din ei are un talent și asta le place, abilități manuale cam toți au, au imaginație, poți rămâne mirat de ce pot ei să creeze și cât de frumos pot să creeze. În activitățile pe care le organizează nu se implică toți în aceeași măsură. Problema lor este că dacă provin din familii dezorganizate, unde nu văd decât bătăi, certuri, sunt cumva copii frustrați, nu îndrăznesc să se implice.” (Cluj-Napoca)

„În grup în primul rând comunică și nu vor să iasă în evidență altfel decât alți colegi așa cum o fac la clasă, ei vor doar să comunice, să fie un grup, să colaboreze, să vină cu idei ... și cei care nu erau implicați în activități școlare deosebite, aici se implică și chiar ies în evidență, de exemplu avem câțiva copii care nu au rezultate foarte bune la învățătură, dar aici au un rol deosebit, chiar sunt lideri. Și asta probabil îi avantajează, îi dezvoltă și le scot în evidență multe calități pe care probabil nu le-am observat la clasă că le au.” (Călărăși)

„Ideea e că cel care e oarecum mai îndrăzneț, mai tupeist, el vrea și înainte și după să se remarce în mijlocul membrilor IMPACT, să fie el lider junior. Am avut elevi care s-au anunțat singuri să faciliteze activități IMPACT, și i-am și lăsat, ceea ce la școală rar vezi, că vin cu inițiativă de a face ceva de la sine. Deci e o chestie bună. O dată sau de două ori nu am fost noi deloc, tocmai pentru a-i lăsa să se descurce, și s-au înregistrat ca dovadă, să ne demonstreze că au reușit. S-au remarcat niște roluri de conducători, de lideri juniori și s-au descurcat.” (Brad)

„Am ales unul dintre membri să fie liderul lor, și ei l-au acceptat foarte bine. Iar el își asumă rolul acesta de lider și chiar îl ascultă, cred că are niște abilități, reușește să îi mobilizeze, îi sună, îi adună. Mai am un elev care e cu partea tehnică, el face postere, el e cu calculatorul în general și și-a asumat foarte bine acest rol.” (Iași)

Activitățile de formare la care au participat elevii în cadrul programului de voluntariat IMPACT și șansa întâlnirilor comune cu alți membri din alte cluburi au adus cu sine schimbări vizibile într-o perioadă foarte scurtă de timp: *„Simpla experiență de a vedea alte cluburi în cadrul acestor formări ... Au avut ocazia la Petroșani să întâlnească alte cluburi din zona respectivă, care erau elevi din gimnaziu, mai mici ca vârstă, și se implicau și erau lideri și conduceau și facilitau, automat într-un fel i-a motivat și au venit un pic schimbați în sensul de a se implica și mai mult, au văzut că e treabă serioasă și tot timpul veneau cu inițiative și cu idei. (...) Înainte nu se remarcă, dar în urma acestor formări și a acestor experiențe pur și simplu s-au schimbat, s-au dezvoltat.” (Brad)*

IV.3 Schimbări percepute în urma participării la programul IMPACT

Cele mai importante schimbări menționate de elevi în cadrul focus-grupurilor țin de dezvoltarea personală, de bunăstarea emoțională și afirmarea personală, de relațiile interpersonale stabilite în cadrul cluburilor IMPACT și de înțelegerea plus-valorii dar și responsabilității derivate din munca în echipă. Ceea ce a fost amintit cel mai des a fost faptul că au scăpat parțial sau aproape în totalitate de teama de a vorbi în public, în fapt de teama de a fi judecați pe baza a ceea ce spun în fața altora. Un câștig important este și faptul că tinerii au conștientizat că pot să își facă auzită vocea – și că aceasta contează, dar nu-mai dacă își asumă curajul de a se deschide către cei din jur. Corelat, au învățat să îi asculte pe ceilalți, să țină seama de opiniile lor și să devină mai altruști. În ceea ce privește implicarea efectivă, membrii IMPACT cred că acum reușesc să ajute mai mult, că își doresc să facă schimbări și, înțelegând că schimbările sunt posibile, continuă să scrie și să implementeze proiecte.

„Am învățat să ne tolerăm și să ne respectăm unii pe alții. Am învățat să ne tratăm de la egal la egal.”

„Ne-am făcut prieteni noi. Suntem mai fericiți.”

„Ajutăm mai mult. Știm lucra mai mult în echipă.” (Cluj-Napoca)

„A crescut încrederea în mine însămi.”

„Mai multă implicare din partea fiecăruia, s-a diminuat teama de a vorbi în public, a crescut tupeul, în sensul pozitiv al cuvântului. Mi-am dat seama că trebuie să deschid gura dacă vreau să fiu auzită și nu să aștept ca lumea să îmi citească gândurile.”

„Munca în echipă. Înainte eu preferam să fac totul singură, pentru că îmi era frică că dacă greșesc îi trag și pe ceilalți după mine și ei o să se supere, dar de când am venit la IMPACT mi-am scos din cap idea asta și m-am gândit că suntem o echipă și am scăpat de lucrul ăsta. Am învățat să colaborez, să lucrez în echipă.”

„Am devenit mai implicată, adică îmi doresc să fac o schimbare și am văzut că se poate face o schimbare ... și probabil și problema timidității, nu mai sunt la fel de timidă și îmi place mai mult să mă implic în activități.” (Brad)

„De când am intrat în clubul IMPACT simt o schimbare la mine, adică începeam lucrul și dacă vedeam că nu reușesc, îl lăsam neterminat. De când am intrat în clubul IMPACT, ușor-ușor încep să duc lucrurile la bun sfârșit.”

„Probabil schimbările le observă lumea din jur mai mult decât eu, dar normal, fiind în IMPACT, s-au petrecut schimbări foarte mari. Eu, fiind introvertit, îmi era mai greu să socializez, adică să îmi expun gândurile. Devenind lider IMPACT, fiind foarte mult în contact, mi-am dezvoltat foarte mult abilitățile și pentru a deveni mai sociabil, m-am învățat cum să lucrez în echipă cu oamenii, cum să cooperez cu grupa și sunt mândru că sunt în IMPACT.”

„Venind aici trebuie să respectăm niște reguli, pe care trebuie să le respectăm și le respectă fiecare membru, iar la sfârșit ajungem să respectăm aceste reguli în viața de zi cu zi. Cred că IMPACTUL are un impact asupra noastră și în afara clubului.” (Iași)

„Înainte nu îmi plăcea să fac proiecte sau să vorbesc sau să mă implic cu oameni care nu erau în grupul de zi cu zi, adică clasă sau familie, eram mai rușinoasă, mai retrasă, dar acum nu am nici o problemă să fac echipă cu ei.”

„Am învățat să ascult oamenii, ce au de zis. Nu că înainte nu aș fi făcut-o, dar îi ascult altfel, mai cu atenție, încerc să înțeleg mai mult.”

„Înainte să intru în acest grup eu eram mai pe ideea mea, nu prea ascultam ideile altora și cu timpul, cei din grup m-au învățat să comunic și să le ascult și ideile lor și asta m-a ajutat mult.”

„Ceea ce simt că s-a schimbat la mine este că ... am impresia că devenisem un fel de persoană rece, care nu mai asculta neapărat problemele altora și se gândea că totul i se întâmplă numai lui, dar după am început să observ cum stă treaba de fapt și am încetat să mă gândesc atât de mult la mine ... Și acum nu știu dacă este o problemă sau nu că nu mă mai gândesc la mine, dar mi se pare că mult mai des mă gândesc la alții, atâta timp cât îmi face și mie bine.” (Călărași)

Tinerii apreciază că aceste competențe pe care și le-au format pe parcursul activităților din cadrul programului IMPACT își vor dovedi utilitatea în special în viața de adult, începând cu momentul în care își părăsesc localitatea de domiciliu pentru studii universitare, iar mai târziu în viața familială și profesională:

„Când vom ajunge într-un oraș nou, cum va fi în cazul nostru, al celor din clasa a XII-a, care vom merge la facultate. Când vom fi într-un mediu nou și va trebui să ne descurcăm singuri, să vorbim cu oamenii. Apoi la locul de muncă. Și în familie. Trebuie să fim deschiși și capabili să îi ascultăm pe toți din familie și să lucrăm în echipă și în familie.” (Brad)

Profesorii coordonatori ai cluburilor IMPACT vorbesc și ei despre schimbările percepute la elevii implicați în program. Aceștia îi caracterizează pe elevi ca fiind mai interesați de ceea ce se întâmplă în comunitatea lor, mai deschiși să aibă inițiative și să corecteze disfuncționalitățile constatate, și în paralel cu toate acestea, vorbesc de dezvoltarea personală - de conștientizarea de către copii/tineri a propriilor competențe și de depășirea unor obstacole personale.

„În primul rând acceptă mult mai ușor să se implice în acțiuni de voluntariat, oricare ar fi ele, fie de ajutorare de alți oameni, fie de ecologizare, fie de orice altceva. (...) Clubul IMPACT îi ajută pe elevi să depășească niște obstacole față de ei înșiși. În școală e mai greu, în clasă există lideri, acolo alta este ierarhia, aici nu, aici toți sunt considerați egali de la început și sunt puși să lucreze toți la același nivel. Și au învățat să nu spună „nu” anumitor idei și au învățat să accepte ideile mai multor persoane. Da, au învățat să-l mai lase pe „nu” din brațe. Și la clasă, cum am activitate în echipe, nu ezită niciun moment, deja e un automatism, lucrul în echipă, împărțirea pe echipe.” (Brad)

„Anul acesta au venit 18 elevi de a IX-a, nu pentru că am făcut o promovare anul ăsta a IMPACT-ului, ci pentru că elevii din IMPACT de anul trecut au făcut o promovare. Înseamnă că ei simt o evoluție a lor efectiv, ca și elevi sau ca și oameni, simt că au evoluat cumva, că au niște deprinderi, abilități mai mari, mai multe sau le-au descoperit pe unele pe care nu le știau. Ei singuri și-au făcut reclamă. Bănuiesc că dacă simțeau că nu este nicio evoluție, un punct de care să se sprijine,

nicio finalitate atunci nu cred că ar mai fi venit. Altfel nu se explică dublarea numărului, aproape.” (Brad)

„Copiii trebuie să aibă un foc undeva și (tu trebuie) doar să-l aprinzi, să-l dezvolti. Ei sunt de la Dumnezeu înzestrați cu multe calități, dar cu siguranță și IMPACT-ul are un rol extraordinar în dezvoltarea copiilor din punct de vedere al personalității lor, își dezvoltă încrederea și capacitatea lor de a-și spune punctul de vedere, de a face lucruri extraordinare pentru ei în primul rând și pentru cei din jurul lor. Dacă înțeleg că fac bine celor din jurul lor, e clar că și ei se simt bine.” (Călărași)

„Nu le plăcea să citească, erau toată ziua pe internet, acum au ajuns să le placă să citească, au ajuns să creeze singuri, au creat scenariul pentru piesa de teatru, dacă nu aveau un vocabular dezvoltat nu puteau crea, au imaginație abundă, au scenarii științifico-fantastice, cu tot felul de roboți, planete. Avem un elev care este foarte bun la desen, nu s-a implicat foarte mult, dar e pictorul clasei. Și-au dezvoltat foarte mult imaginația, creativitatea și abilitățile practice.” (Cluj-Napoca)

Liderii au oferit și exemple individuale, de schimbări majore constate la câte un copil sau altul: depășirea blocajelor emoționale (timiditatea, teama de a vorbi în public), creșterea încrederii în sine, schimbări de atitudine și de raportare la probleme, renunțarea la conduita școlară inadecvată etc. Implicarea profesorilor în coordonarea cluburilor IMPACT i-a ajutat să își înțeleagă mai bine elevii, care se manifestau de multe ori complet diferit în activitățile școlare și în activitățile din programul IMPACT.

„Anul trecut am avut un elev pe care l-am înscris în club, el fiind foarte timid, cu niște probleme, în familie mă refer, chiar cu o traumă. În momentul când au divorțat părinții, a orbit cu un ochi, nu mai vedea, avea probleme de învățare la școală și o lipsă totală de încredere în propriile forțe. Mi-au zis alți colegi că ceva s-a schimbat la el, nu avea deloc încredere în el dar s-a ridicat anul ăsta. La începutul anului el a terminat, și-a găsit un serviciu foarte bun, câștigă foarte mult ... A venit după diplomă, a vrut diplomă de la IMPACT și îmi spunea că vrea să ne ajute, să mai participe, din când în când să mai vină. Deci pentru el a

fost așa foarte clară evoluția lui și a reușit până la urmă să își termine școala, să își găsească un servici și altfel e, mă refer la atitudinea lui și la schimbare totală, încredere în sine, pentru că l-am încurajat foarte mult pe copilul acesta și i-am dat intenționat niște responsabilități, iar el se simțea foarte important.” (Iași)

„Cred că în familie a avut o problemă financiară, dar era un copil destul de zgomotos, un copil care nu era așa ... să învețe; acum s-a schimbat enorm, este un alt copil, poate și clubul, poate și din familia lui și tabăra, deci i-a ajutat foarte mult și tabăra, săptămâna aceea cu activități de încredere și dezvoltare personală. (...) O fetiță, era foarte rușinoasă, asta poate și din cauză că este puțin mai grasuță și că o face pe ea să se simtă stânjenită, dar cu ajutorul nostru, e cel mai bun lider junior – un model, are idei, deci caută, este foarte creativă, are un potențial atât de deosebit, niciodată nu ne-am fi dat seama. Părea genul de copil tocilar, care trebuie să aibă caietul în față, care trebuie să citească doar. (...) Acum chiar săptămâna trecută, era o altă fetiță care nu vrea să participe, ea stătea în bancă, nu avea chef, stătea supărată ... și după ce a fost ea trainer, a fost în tabără, s-a implicat în strângerea a cât mai multe cărți pentru proiectul cu cartea, a intrat din clasă în clasă, clase diferite, s-a schimbat mult. (...) O altă fetiță, nu atât de bună la învățătură, ne-a ajutat foarte mult, ea s-a dus să facă cumpărături pentru bal, a făcut lucruri pe care noi nu credeam că o să le facă, că este în stare să facă o diplomă, să facă cumpărături, să organizeze, fetița a fost extraordinară, chiar e un copil de 7 de 8, dar aici a fost extraordinară. Până la urmă le scot în evidență și alte calități.” (Călărași)

„Campania anti-fumat. Ideea proiectului a venit de la cineva care fumează, care s-a implicat foarte mult. Nu ne-am așteptat să se întâmple lucrul acesta. Ea ar fi trebuit să îl combată, dar a conștientizat faptul că e bine să existe așa ceva, având în vedere că în pauze nu vedeai acolo de ceață, în băi era un miros îngrozitor și ea a conștientizat acest lucru și asta a produs o schimbare de mentalitate, de percepție și a văzut că asta e un lucru bun de făcut, haideți să facem ceva ca să schimbăm lucrurile. Și schimbând acest lucru s-a schimbat și ea și mulți alții, care au fost pe linia asta.” (Brad)

Dintre cele cinci competențe cheie de interes pentru proiect, liderii de grup amintesc cel mai des competențele de comunicare și cele de management de grup (în speță munca în echipă), aici fiind observate cele mai mari câștiguri:

„Cred că în primul rând abilitățile de comunicare și-au dezvoltat. Am în grup, de exemplu, copii care sunt foarte timizi și totuși vin și participă și vorbesc și cred că și-au mai rezolvat o parte.” (Iași)

„Abilitatea de a-și spune punctul de vedere, de a gândi critic, de a gândi creativ, gândesc critic la un moment dat, primul proiect au avut tentația aceasta de dezvoltare a gândirii critice ceea ce am încercat noi prin activități, apoi ei au făcut activități de dezvoltare a gândirii critice cu alți copii, mai un team-building, cercuri de cultură generală.” (Călărași)

„Tot timpul sunt puși să lucreze în echipă, și de fiecare dată diferit. Ca să se obișnuiască între ei. Se fac jocuri de team-building foarte multe. (...) Chiar dacă se critică între ei, la urma urmei sunt critici constructive. Nu le iau ca pe niște jigniri sau să se simtă insultați de faptul că cineva nu le acceptă lor o anumită idee.” (Brad)

Liderii-profesori consideră că cele cinci competențe transversale dezvoltate în cadrul întâlnirilor de club își găsesc aplicabilitate imediată în viața școlară, dar sunt create în același timp premisele pentru utilizarea acestora în viața profesională și personală de adult.

„Dezvoltarea acestor competențe înseamnă că toată viața lor vor putea să își exprime punctul de vedere. Să aibă curajul să facă asta, să-l ajute pe cel de lângă el. Să își dezvolte inteligența emoțională, pentru că asta trebuie. Să fie un copil bine pregătit, cu personalitate. Avem 4 sau 5 copii care au fost la școli private unde, pe lângă activitățile obligatorii, făceau și muncă de voluntariat și spuneau că până la urmă asta ne ajută. Pentru că ne lovim în viață de treaba asta, în viață nu suntem după reguli, programă, suntem cumva lăsați să facem, să dregem.” (Călărași)

„Îi ajută foarte mult și la școală. Prin simplul fapt că sunt mai deschiși, aduc idei de argumentare, sunt responsabilizați într-un fel. E un mare atu din punctul acesta de vedere. (...) Abilități de viață pur și simplu. Vor fi viitori membri activi în societate, care pot aduce schimbări. Care pot să-și impună punctul de vedere și să producă pur și simplu schimbări pozitive. În sensul ăsta, îi face cred că mai responsabili, mai sociabili, mai dornici, să nu fie atât de reticenți și pasivi la a lucra cu alții împreună.” (Brad)

„Dobândesc competențe cognitive, competențe sociale, competențe inter-sociale. Ei încep să înțeleagă de ce e bine să știi, de ce e bine să poți, își dau seama că sunt acestea sunt lucruri de care vor avea nevoie în viață. Mă gândesc și eu la utilitatea lor, la ceea ce vor face ei mai departe, vor merge la liceu, cum se vor descurca, acestea îi vor ajuta pe unii să ajungă la ceea ce își propun ei să facă în viață, să își aleagă un liceu care să corespundă profilului lor psihic și capacităților lor intelectuale. Ei ajung să conștientizeze că pot să mă duc să fac asta sau pot să mă duc să fac cealaltă.” (Cluj-Napoca)

Autoevaluarea prin instrumentul „Pașaportul competențelor” indică o distribuție eterogenă a acestor competențe în rândul membrilor IMPACT; majoritatea celor care au realizat auto-evaluarea consideră că au un nivel avansat (management personal și de grup) sau superior (inovare, comunicare, tehnice, management de proiect) al competențelor vizate de programul IMPACT.

Competențe	Începător		Avansat		Expert	
	Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu
Management personal și de grup	4	10	23	18	15	17
Tehnice	12	15	9	6	21	20
Comunicare	8	11	12	11	22	22
Inovare	7	8	16	14	20	23
Management de proiect	12	10	14	14	17	20

Jocul-exercițiu propus în cadrul focus-grupului de evaluare evidențiază cele mai importante valori și principii (*menționate strict în ordine alfabetică*) pe care membrii cluburilor IMPACT le asociază conceptului de civism: ajutor, bunătate, civilizație, comunicare, comunitate, corectitudine, democrație, drepturi, educație, egalitate, implicare, încredere, înțelegere, opinie, respect, responsabilitate, siguranță, toleranță și umanitate. Pe primele trei locuri ca număr de mențiuni se regăsesc respectul, responsabilitatea și ajutorul.

Conceptul de voluntariat aduce în prim plan valori și principii precum: activități în folosul comunității, ajutor (cu nuanțări ale grupurilor țintă vizate), bucurie, bunătate, bunăvoință, colaborare, dăruire, dezvoltare personală, donare, echipă (inclusiv munca în echipă și spiritul de echipă), empatie, entuziasm, fapte bune, fericire, impact (inclusiv mențiuni ale cluburilor

[illegible]

Suprapunând cele două inventare ale valorilor, elementele comune sunt ajutorul, implicarea, înțelegerea, responsabilitatea și toleranța. Acestea definesc, în opinia tinerilor din cluburile IMPACT, cele două realități ale vieții lor conturate în urma participării la programul educațional IMPACT și fac dovada maturizării lor emoționale și sociale.

Studiu realizat de firma:

TELA
solutions

Ai o idee buna si nu stii ce sa faci cu ea?

Vino la TELA SOLUTIONS si ii gasim forma prin care sa devina realitate

Servicii:

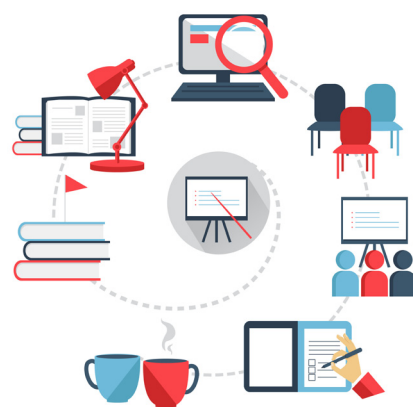
Organizare evenimente

Analiză – gestionare date

Elaborare și management
proiecte europene

Training

Contact:

Adresă poștală: Satu Mare, 440098, Str. Ion Neculce, Nr. 12.

Adresă birou: Satu Mare, 440080, str. Corvinilor nr.8